

формування, в тому числі за допомогою імплементації міжнародно-правових норм в законодавчі акти України.

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.

3. Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною: Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1466 від 05.10.2005 р.: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_611.

4. Програма надання безоплатної правової допомоги: розроблення, планування, виконання, звітування / Гриб О., Єрошенко К., Ільчишен М., Ніколаїшин М., Охріменко В., Писарев Я., Стець Н. Київ, 2017. 54-56 с.

Сідун Юлія Олександрівна,
студентка

Науковий керівник:

Наливайко Лариса Романівна,
*професор кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ

Стаття 59 Конституції України проголошує: «Кожен має право на правову допомогу. У передбачених законом випадках ця допомога надається безоплатно» [1].

Право на безоплатну правову допомогу – гарантована Конституцією України можливість громадян України, іноземця, особи без громадянства, у тому числі біженця, отримати в повному обсязі безоплатну первинну правову допомогу, а також можливість певної категорії осіб отримати безоплатну вторинну правову допомогу.

Проблеми і перспективи розвитку системи безоплатної правової допомоги в Україні досліджували С. Шаталюк, С. Гончаренко, Є. Бова, О. Хорошенко, А. Іванцова, П. Корнієнко, А. Атамасов, М. Стама-

тіна, О. Лисенко, А. Вишневецький.

Забезпечення реалізації права на правову допомогу є не тільки конституційно-правовим обов'язком держави, а й дотриманням взятих Україною міжнародно-правових зобов'язань [2, с. 41].

У Розділі 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. зазначається, що кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права, як захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або, за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги, захисника, - одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя. Аналогічна норма міститься і у статті 14 частини I Міжнародного пакту, відповідно до якої кожен має право при розгляді будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення бути судимим у його присутності та захищати себе особисто або за посередництвом обраного ним самим захисника; якщо він не має захисника, - бути повідомленим про це право і мати призначеного йому захисника в будь-якому разі, якщо того вимагають інтереси правосуддя, безплатно для нього в усякому такому випадку, якщо він не має достатньо коштів для оплати цього захисника.

Європейський підхід в питанні надання безоплатної правової допомоги залишається незмінним і полягає у невід'ємності реального права на правову допомогу від права на реальний доступ до суду, яке, в свою чергу, є ключовою складовою права на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, питання щодо цивільних прав та обов'язків особи або встановлення кримінального обвинувачення, висунутого проти неї, гарантованого статтею 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод в інтерпретації цього права в прецедентній практиці Європейського суду з прав людини.

Позитивним необхідно визнати прийняття Закону України від 4 липня 2012 р. № 435-р «Про затвердження Концепції Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013-2017 роки», в якій зазначається, що Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенція про статус біженців, Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та

кримінальних справах та інші міжнародні акти передбачають обов'язок держави забезпечити безоплатну та ефективну правову допомогу особам, які її потребують, і встановити мінімальні вимоги до надання такої допомоги [3, с. 199].

Дані соціологічних опитувань підтвердили, що від працівників поліції такої інформації не отримали у 38% випадків особи, які після затримання їх органами поліції зверталися за послугами безоплатних адвокатів. Серед тих, хто отримував інформацію щодо можливості використання права на безоплатного адвоката, переважна більшість (69%) вказує, що процедура інформування проходила досить детально, інші ж 31% кажуть, що інформували їх поверхово і поспіхом.

Крім інформування, найбільш суттєвими проблемами у сфері надання БВПД є: порушення принципу безперервності захисту у кримінальному провадженні; надання БВПД адвокатами, які мають низьку кваліфікацію, дисциплінарні стягнення, погану репутацію серед клієнтів; надмірне навантаження на адвокатів та дисбаланс у розподілі справ між адвокатами; недостатня бюджетна дисципліна у адвокатів, які надають БВПД, накопичення кредиторської заборгованості перед адвокатами наприкінці року; необхідність посилення інституційного моніторингу доступності та якості БВПД [4, с. 387].

Отже, сьогоденній стан щодо порушення законодавства про безоплатну правову допомогу в Україні є не задовільним. Якщо не усунути всі ці недоліки, то може виникнути ситуація, коли вивчення стану забезпечення громадян правовою допомогою показав, що значна частина громадян і, в першу чергу, малозабезпечених та інших соціально незахищених верств населення, були не в змозі реально користуватись наданим їм правом на БВПД.

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Ст.42.

2. Іванцова А. В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном / А. В. Іванцова // Часопис Академії адвокатури України. - 2015. - Т. 8, № 3. - С. 40-45.

3. Яновська О. Г. Європейські стандарти надання безоплатної правової допомоги в кримінальному судочинстві: проблеми реалізації в Україні / О. Г. Яновська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. - 2013. - Вип. 6-1(2). - С. 199-202

4. Дуфенюк О. М. Принципи надання безоплатної вторинної допомоги у кримінальному процесі: порівняльний аналіз європейського та українського підходів / О. М. Дуфенюк // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 4. – С. 385-388.